

MAASEUTUVERKOSTON TOIMINTASUUNITELMA

2018-2019

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Sisällys

1 MAASEUTUVERKOSTO	2
1.1 Maaseutuverkoston toiminnan tavoitteet	2
1.2 Toiminnassa näkyvät teemat	3
1.3 Ohjelmakauden 2014-2020 maaseutuverkostotoiminnan painopisteet	3
1.4 Ohjausryhmän ja työryhmien rooli verkostotoiminnassa	4
1.4.1 Verkostopalvelut luo synergiaa maaseutuverkoston ja kalatalousverkoston toimintaan	4
2 MAASEUTUVERKOSTON TOIMINTA.....	5
2.1 Sidosryhmien osallistuminen maaseudun kehittämiseen lisääntyy.....	5
2.2 Maaseudun kehittämisohjelmien toimeenpanon laatu ja erityisesti alueellinen näkyvyys parantuu.....	6
2.3 Tieto maaseudun kehittämisen mahdollisuuksista välittyy mahdollisille tuensaajille	7
2.4 Tieto ohjelman toteutuksesta ja tuloksista välittyy toimijoiden kesken sekä suurelle yleisölle	8
2.5 Innovaatiot maaseudun elinkeinoissa, maataloudessa, elintarviketuotannossa, metsätaloudessa ja maaseudun palveluissa lisääntyvät ja elinkeinotoiminta uudistuu	8
2.5.1 Tiedottaminen EIP-AGRI:sta ja muusta innovaatioita edistävästä toiminnasta potentiaalisille sidosryhmille	8
2.5.2 Innovaatioryhmien ja muun innovatiivisen toiminnan syntymisen tukeminen	9
2.5.3 Neuvojen ja muiden innovaatioita tukevien toimijoiden verkostoitumisen tukeminen	9
2.5.4 Kiinnostavien esimerkkien kerääminen ja jakaminen innovaatioryhmistä ja muusta innovaatioita edistävästä toiminnasta.....	9
2.6 Työryhmien toiminta	10
2.6.1 Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen	10
2.6.2 Maaseudun hyvinvointi.....	10
2.7 Maaseutuverkostotoiminnan arviointi	10
3 VIESTINTÄ JA KOULUTUS LUOVAT TOIMINNAN KIVIJALAN	12
3.1 Viestintä.....	12
3.2 Koulutus.....	12
3.3 Hyvät käytännöt ja verkostot	13
4 MAASEUTUVERKOSTON RAHOITUSSUUNNITELMA	15
Liitteet	17

1 MAASEUTUVERKOSTO

Maaseutuverkosto on Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämistä edistävä verkosto, joka mahdollistaa laajan tiedon-, kokemuksen- ja menetelmien vaihdon sekä lisää vuoropuhelua paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Maaseutuverkoston tehtävänä on toimintansa kautta edistää maaseutuohjelmien (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma) toimia erityisesti lisäämällä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa verkoston toimijoiden kesken. Keskeistä on, että potentiaaliset tuensaajat ja suuri yleisö ovat tietoisia kehittämisohjelmien mahdollisuuksista ja tuloksista. Maaseutuverkostotoiminta edesauttaa myös hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen leviämistä toimijoiden keskuudessa. Toiminnan koordinoijana ja mahdollistajana toimii Maaseutuviraston verkostopalvelut-yksikkö.

Toimintasuunnitelmassa määritellään maaseutuverkostotoiminnan painopistealueet ja tavoitteet vuodelle 2018 ja tuodaan esiin myös alustavat suunnitelmat vuoden 2019 osalta. Toimintasuunnitelmassa esitetään toimintamallit, joiden kautta tavoitteet sekä toiminnan arvioinnin mittarit saavutetaan. Maaseutuverkoston viestinnän tavoitteet kirjataan vuosittain laadittavaan viestintäsuunnitelmaan (Liite 5), joka on osa maaseutuverkoston toimintasuunnitelmaa. Myös maaseutuverkoston koulutussuunnitelma esitetään tapahtumakokonaisuuksittain toimintasuunnitelman liitteenä (Liitteet 4. ja 7.). Maaseutu.fi-tapahtumakalenterissa on koulutusajankohdan mukaisesti nähtävissä koulutustapahtumien tarkempi ohjelma ja muu koulutukseen liittyvä informaatio. Myös koulutusmateriaali ja tapahtumasta tarpeen mukaan kuvattu videotallenne taltioidaan Maaseutu.fi:hin tai maaseutuverkoston Youtube-kanavalle.

1.1 Maaseutuverkoston toiminnan tavoitteet

Maaseutuverkoston toiminnan tavoitteet pohjautuvat Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmien strategiaan tavoitteisiin ja painopisteisiin, joiden puitteissa maaseutuohjelmien avulla:

1. Edistetään biotaloutta ja sen osana maataloutta harjoitetaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla.
2. Monipuolistetaan maaseudun elinkeinoja ja parannetaan työllisyyttä kehittämällä yritysten kilpailukykyä, uutta yrittäjyyttä ja yritysten verkostoitumista.
3. Lisätään maaseudun elinvoimaa ja elämänlaatua vahvistamalla paikallista omaehtoista toimintaa
4. Lisäksi Ahvenanmaan osalta tavoitteena on varmistaa erityisesti riittävä alkutuotanto, jolla varmistetaan ruuan riittävyys kuluttajille ja raaka-aine Ahvenanmaan elintarviketeollisuudelle

Maaseutuverkoston toimintaa ohjaavat lisäksi ohjelmien määrälliset tavoitteet, jotka on esitetty liitteessä 1. Maaseutuverkoston ohjelmakauden 2014-2020 toimintasuunnitelmassa tärkeimmiksi tavoitteiksi on määritetty:

1. sidosryhmien osallistumisaktiivisuuden lisääminen maaseudun kehittämisessä
2. kehittämisohjelmien toimeenpanon laadun ja alueellisen näkyvyyden parantaminen
3. tiedon välittäminen toimijoille sekä suurelle yleisölle
 - maaseudun kehittämisen mahdollisuuksista
 - ohjelman toteutuksesta ja tuloksista
4. innovaatioiden lisääminen maaseudun elinkeinoissa, maataloudessa, elintarviketuotannossa, metsätaloudessa ja maaseudun palveluissa sekä elinkeinotoiminnan uudistaminen

Vuosien 2018 ja 2019 maaseutuverkostotoiminnan päätavoitteina on:

- esitellä ohjelmakauden 2014–2020 mahdollisuuksia maaseudun kehittämisessä ja biotalouden edistämässä
- lisätä yhteistyötä ja verkostoitumista ohjelman toimijoiden välillä, erityisesti alueverkostotasolla

- edistää tietoisuutta maakuntauudistuksen tuomista vaikutuksista ja uusista mahdollisuuksista ohjelman toteuttamisessa
- tiivistää ja syventää kansainvälistä yhteistyötä
- edistää valittavan teemavuoden teeman sekä työryhmien teemojen osalta viestintää ja kehittämisohjelman toimintaa.

Viestinnällä on tärkeä rooli maaseutuverkoston toiminnassa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Viestintään panostetaan ohjelmakaudella laajasti, ja se huomioidaan kaikilla ohjelmatyön osa-alueilla. Koko ohjelmakaudelle asetetut ohjelmaviestinnän tavoitteet ovat seuraavat:

- Ohjelman mahdollisuudet tunnetaan ja varat hyödynnetään
- Ohjelman vaikutukset tiedostetaan ja tietoa EU-rahoituksen tuloksista on saatavilla
- Yhteistyö maaseututoimijoiden kesken lisääntyy, hyvät ideat ja käytännöt leviävät ja osaaminen kasvaa
- Yhä useampi allekirjoittaa väitteen, että maaseutu tuottaa hyvinvointia koko maalle ja voi osaltaan ratkaista kilpailukyky-, ilmasto- ja ympäristökysymyksiä

1.2 Toiminnassa näkyvät teemat

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014-2020 toteutetaan maaseutuverkoston teemavuosien ja työryhmäteemojen kautta. Teemoja toteutetaan maaseutuverkostotoiminnassa yhteistyönä muun muassa ministeriöiden, Maaseutuviraston, ELY-keskusten, Leader-ryhmien sekä kuntien ja muiden ohjelman parissa toimivien tahojen kanssa. Maaseutuverkosto tukee valittuja teemoja tarjoamalla toimijoille niihin liittyviä työkaluja, verkostoyhteistyön mahdollisuuksia ja käytännön esimerkkejä maaseutuohjelman mahdollisuuksista.

Vuoden 2018 ja 2019 toiminnan teemoja on kartoitettu ja toimintaa suunniteltu seuraavien toimenpiteiden pohjalta; maaseutuverkostotoiminnasta ohjelmakaudella 2014-2020 tehdyn väliarvioinnista nousseiden kehittämistarpeiden perusteella, syksyllä 2017 järjestetyllä strategiapäivän ja siihen perustuvalla ohjausryhmän toiminnan painopisteiden linjauksella, Viima-alustalla toteutetulla laajalla maaseutuverkoston osallisille suunnatulla kyselyllä sekä maaseutuohjelman ensimmäisen arvioinnista esiin nousseilla tuloksilla.

1.3 Ohjelmakauden 2014-2020 maaseutuverkostotoiminnan painopisteet

Maaseutuverkostotoiminnan kaksi tärkeää painopistettä ovat viestintä ja maaseutuverkostossa tapahtuvan alueellisen ja temaattisen verkostotoiminnan kehittäminen. Viestinnän rooli edelliseen ohjelmakauteen verrattuna korostuu entisestään. Ohjelman mahdollisuuksien esiin tuominen maaseutualueiden kehittämisessä sekä hyvien käytäntöjen välittäminen konkreettisten esimerkkien kautta on entistä tärkeämpää. Viestintäverkoston rakenteita kehitetään niin, että verkosto rakentuu alueellisten toimijoiden verkostoista kansalliseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi maaseutuverkostopalvelut yhdessä muiden jäsenmaiden maaseutuverkostojen ja näiden verkostoyksikköjen kanssa laajentavat verkoston myös Euroopan laajuiseksi. Tämänkaltaisella verkostolla mahdollistetaan tiedonkulku paikalliselta tasolta kansalliselle ja Euroopan tasolle ja päinvastoin. Myös tiedonkulkua viestintäverkoston sisällä alueelta toiselle kehitetään hyvien esimerkkien ja ajankohtaisten asioiden välittämiseksi.

Maaseutuverkoston toimintaa kehitetään ja luodaan toimivia rakenteita alueellisella, maakunnallisella, kansallisella sekä kansainvälisellä tasolla. Toiminnan alkuvaiheessa panostetaan jo olemassa olevien alueellisten verkostojen tukemiseen ja uusien perustamiseen sinne, missä niillä on tarvetta ja mahdollisuutta syntyä. Kansallisen maaseutuverkoston rakenteita tuetaan toimintaa palvelevilla työkaluilla ja tapahtumilla.

Kansallisen maaseutuverkoston toimintaan haetaan vahvuutta myös temaattisesta ja toiminnallisesta yhteistyöstä kansainvälisellä tasolla naapurimaiden kanssa. Yhteistyötä edistetään muun muassa ohjausryhmän työryhmätyöskentelyn kautta.

Maaseutuverkostotoiminnassa kehitetään aktiivisesti metodeja ja työkaluja myös maaseutuverkostotoiminnan vaikuttavuuden arviointiin ja toiminnan itsearviointiin. Toiminnan itsearviointia toteutetaan vuosille 2017-2018 tehdyn itsearviointisuunnitelman pohjalta.

1.4 Ohjausryhmän ja työryhmien rooli verkostotoiminnassa

Maaseutuverkoston ja vuoden 2015 lopulla käynnistyneen kalatalousverkoston toimintaa ohjaa ja linjaa maa- ja metsätalousministeriön asettama ohjausryhmä. Ohjelmakaudella 2014–2020 ohjausryhmään kuuluu 14 jäsentä. Ohjausryhmän toiminnassa painottuu vuosittaisten maaseutuverkoston sekä kalatalousverkoston toimintasuunnitelmien sisällön linjaus ja konkreettisten tavoitteiden asetanta. Ohjausryhmä seuraa toimintasuunnitelmien tavoitteiden toteutumista.

Ohjausryhmä asettaa maaseutuverkostolle määräaikaista temaattisia työryhmiä monipuolistamaan ja syventämään maaseutuverkostotyötä. Myös kalatalousverkoston osalta on perustettu oma työryhmä. Työryhmien kautta sidosryhmät voivat laajemmin osallistua ohjausryhmätyöhön, maaseutu- ja kalatalousverkoston toiminnan suunnitteluun ja sen toteuttamiseen. Työryhmäjäsentyys on mahdollista kaikille Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämissuunnitelman toimijoille. Ohjausryhmän asettamien työryhmien puheenjohtajat sekä uusien työryhmien koordinaattorit ovat ohjausryhmän jäseniä ainakin työryhmien toimintakauden ajan.

Kalatalousverkoston työryhmä toimii kalatalousverkostoon liittyvien asiakokonaisuuksien parissa ja valmistelee kalatalousverkoston toimintasuunnitelman ohjausryhmän vahvistettavaksi. Muita työryhmiä perustetaan ohjelman sisällön ja toimeenpanon kannalta oleellisille aihealueille ja niiden työn kautta on mahdollista edistää ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Työryhmät voivat myös toimia temaattisten koordinaatiohankkeiden ja ohjelman kampanjoiden tai teemavuosien ohjausryhminä. Maaseutuverkoston ohjausryhmän ja työryhmien jäsenet ja heidän taustaorganisaationsa löytyvät Liitteestä 2. Työryhmien toimintasuunnitelmat ovat liitteissä 8-9.

1.4.1 Verkostopalvelut luo synergiaa maaseutuverkoston ja kalatalousverkoston toimintaan

Verkostopalveluiden roolia verkostojen toimintaa koordinoivana ja mahdollistavana tahona hyödynnetään näin molempien rahastojen verkostotoimintaa edistävänä tahona entistä tehokkaammin. Kalatalousverkoston toimintaa toteutetaan verkoston oman erillisen toimintasuunnitelman mukaisesti ja sitä rahoitetaan meri- ja kalatalousrahaston teknisellä tuella.

2 MAASEUTUVERKOSTON TOIMINTA

Verkostopalveluiden päätehtävä on maaseutuverkostolle laaditun toimintasuunnitelman mukaisen työn koordinointi ja toteutuksen aktivointi. Tällä edistetään maaseutuverkostolle aiemmassa luvussa 1.1 esitettyjen tavoitteiden saavuttamista. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi verkostopalvelut toimii sekä aktiivisena toimijana että monipuolisena mahdollistajana.

Verkostopalvelut tarjoaa maaseutuverkoston toimijoiden työn tukemiseksi ja aktivoimiseksi työkaluja monipuoliseen verkostotoimintaan. Yhtenä työkaluna toimivat palvelupaketit, joita tarjotaan verkostotoimijoiden tarpeisiin esim. koulutusten ja koulutusmatkojen, innovaatioleirien ja kv-toiminnan edistämiseen. Tarkemmat kuvaukset palvelupaketeista ovat Liitteessä 6.

Seuraavissa luvuissa 2.1–2.7 esitetään tarkemmin maaseutuverkoston toimet kunkin maaseutuverkostolle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

2.1 Sidosryhmien osallistuminen maaseudun kehittämiseen lisäntyy

Maaseutuverkoston toimijakenttä on erittäin laaja. Tämä aiheuttaa haasteita toimintaa suunniteltaessa, koska tavoitteena on nykyisten aktiivisten toimijoiden lisäksi myös passiivisten tai toiminnasta vielä puuttuvien sidosryhmien saaminen mukaan maaseutuohjelmien ja maaseudun kehittämisen pariin.

Toimintaan sisällytetään niitä menetelmiä, jotka on jo todettu toimiviksi, mutta samalla niitäkin on jatkuvasti pystyttävä analysoimaan ja tunnistamaan kehittämistarpeet. Toisaalta taas kaikkien toimien ja tehtävien osalta luodaan myös uusia avauksia. Viestintää kehitetään entistä kohdennetummaksi. On ymmärrettävä, että viestintää on jokainen kohtaaminen, ei vain viestintäsuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet ja linjaukset. Viestintä on kaikkien verkoston toimijoiden yhteinen tehtävä. Verkoston kautta tarjotaan kanavia ja työkaluja siihen, että kentällä syntyvää hyvää sisältöä saadaan levitettyä niin kotimaassa kuin kansainvälisillä areenoilla. Lisäksi on tärkeää tuoda esiin henkilöitä viestien ja faktojen takaa.

Koulutusten sisältöjen tulee olla riittävän mielenkiintoisia, jotta ne kokoavat yhteen ja sitouttavat olemassa olevia toimijoita sekä houkuttelevat mukaan myös uusia sidosryhmätahoja. Verkostopalvelut koordinoi suuret verkostotapahtumat, mutta pyrkimyksenä on kuitenkin vähentää 'kaikkea kaikille' -tapahtumia ja keskittyä toimijoiden itsensä suunnittelemiin ja toteuttamiin kohdennettuihin tapahtumiin. Tähän pyritään esimerkiksi koulutuksen palvelupakettien avulla, lisäämällä yhteistyössä toteutettavia tapahtumia ja etsimällä jatkuvasti uusia osallistavia koulutusmetodeja. Alueelliset toimijat tietävät parhaiten ne painopistealueet, joita juuri heidän toiminnassaan tarvitaan. Tällä tavoin alueiden itsensä kehittämät koulutustapahtumat palvelevat ohjelman toteuttamista ruohonjuuritasolta, ja verkosto kokonaisuutena pystyy jakamaan ja hyödyntämään tapahtumien tuloksia. Myös alueellisten tapahtumien lukumäärää saadaan lisättyä, kun niitä on toteuttamassa laajempi verkosto.

Koordinaatio- ja valtakunnallisten hankkeiden kanssa tehtävää yhteistyötä pyritään lisäämään. Tavoitteena on jo toteutettujen yhteisseminaarien sekä ohjausryhmätyöskentelyn lisäksi lisätä vuotuista yhteydenpitoa esimerkiksi säännöllisten videopalaverien kautta.

Kokonaisuutena verkostoa lujitetaan ja kehitetään. Vahvempi ja selkeämpi verkosto helpottaa toimintaa, koska tällöin toimijoiden välinen luottamus lisääntyy ja samalla sitoutuminen verkostoon kasvaa. Tähän pyritään alueverkostojen kartoittamisella ja selkeyttämisellä, sillä yhteisten tavoitteiden ja tahtotilan luominen alueellisesti on todennäköisesti toimivin ratkaisu. Kokonaisuutena maaseutuverkosto rakentuu eritasoisista ja -laajuisista alaverkostoista, jotka nivoutuvat yhteen ohjelmien ja verkoston tavoitteiden kaut-

ta. Vuonna 2018 alueverkostoiminnassa tullaan erityisesti kiinnittämään huomiota hallintouudistuksen mukanaan tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Uudistus tulee muuttamaan maaseudun kehittämisen verkostoja, ja vuoden 2018 aikana on tavoitteena erityisesti huolehtia siitä, että verkostotoiminta jatkuu ja kehittyy muutoksista huolimatta. Alueellisissa verkostoissa ja yhteistyössä on edelleen eroja, ja erityisesti jakautuvien ELY-keskusalueiden (Kaakkois-Suomi, Pohjanmaa, Häme) kanssa tullaan tekemään tiivistä yhteistyötä verkostotoiminnan jatkuvuuden kehittämiseksi. Toki tulee muistaa, että verkostotoiminta on aina tarve- ja toimijälähtöistä, joten tahto yhteistyön kehittämiseen tulee löytyä alueilta.

Maakuntaudistuksen suunnittelussa on myös merkittäviä alueellisia eroja erityisesti siinä, miten eri sidosryhmät ovat osallisina prosessissa. Maaseudun kehittämiseksi tämä on tietynlainen haaste, sillä kehittämissasiat ovat kentän palautteen mukaan jäämässä vaille riittävää huomiota suunnittelussa ainakin osassa maakunnista. Verkostotoiminnan puitteissa pyritään nostamaan sekä kehittämistoimintaa että sidosryhmien osaamista mukaan maakuntaudistuksen suunnitteluun. Maaseutuvaikutusten arviointikäytäntöjä tulisi hyödyntää uudistuksen eri vaiheissa. Maaseutupolitiikan neuvosto yhdessä maaseutuverkoston kanssa nostaa esille maaseutuvaikutuksen arviointimenettelyä ja sparraa alueita hyödyntämään sitä.

Nuoriso tulee olemaan läpileikkaavana teemana vuonna 2018. Keväällä järjestetään valtakunnallinen seminaari yhteistyössä Maaseutupolitiikan neuvoston kanssa koko nuorisotoiminnan kentälle. Tavoitteena on luoda valtakunnallinen nuorison ajatushautomo, jossa nuoret itse toimivat aktiivaattoreina ja toiminnan suunnittelijoina. Maaseutuverkostossa on jo melko laajalti mm. Nuoriso-Leader-toimintaa, mutta sitä tulee kehittää ja laajentaa edelleen.

Tutkimusyhteistyötä maaseutuohjelman parissa pyritään kehittämään. Erityisesti ohjelman tulosten ja vaikuttavuuden osalta lisätutkimusta pyritään edistämään. Tutkimuksen osalta myös koordinoivaa ja kokoavaa toimintaa lisätään.

Yhteistyötä verkoston toimijoiden kanssa pyritään jatkuvasti syventämään. Tavoitteena on että verkoston osalliset jo omaa tulevaa toimintaansa suunnitellessaan huomioivat myös sen miten toiminta voidaan linkittää osaksi koko maaseutuverkoston toimintaa. Suunnittelua tehdään yhteistyössä verkoston osallisten kanssa.

Alueverkostojen kautta voidaan kerätä ja koota hyviä esimerkkejä ja tuloksia tehokkaasti ja näin kuvata toiminnan kokonaisvaikutusta laaja-alaisesti. Samalla varmistetaan myös se että tieto epäonnistumisista välittyy, jotta samoja virheitä ei toisteta turhaan. Verkoston tulee pyrkiä tarjoamaan toimijoille riittävät työkalut tulosten välittämiseen, erityisesti viestinnän, kansallisen ja kansainvälisen toiminnan puitteissa.

Verkostopalvelut voi mahdollistaa myös muita tarpeelliseksi katsottavia alueellisia ja valtakunnallisia maaseudun kehittämisohjelmien toteutusta edistäviä tapahtumia. Verkostopalvelut voi yhteistyössä alueiden kanssa organisoida myös muiden maiden maaseudun kehittämisen ryhmien vierailuja Suomessa.

2.2 Maaseudun kehittämisohjelmien toimeenpanon laatu ja erityisesti alueellinen näkyvyys parantuu

Toimeenpanon laatu käsitetään maaseutuverkostotyössä laajasti. Se tarkoittaa sekä ohjelman hallinnollista toimeenpanoa että ohjelmasta rahoitettujen toimenpiteiden laatua. Laadun parantaminen nivoutuu tiiviisti maaseutuverkoston järjestämiin koulutuksiin ja hyvien käytäntöjen keräämiseen ja levittämiseen. Käytännön esimerkkejä ja kokemuksia välitetään maaseutuohjelmien toimeenpanossa työskenteleville ja samalla lisätään asiakkaiden ja viranomaisten dialogia. Molemminpuolista yhteisymmärrystä lisäämällä pyritään helpottamaan toimeenpanon pullonkauloja ja sujuvoittamaan tukien hakuprosesseja. Koulutusten avulla

puututaan havaittuihin kehittämiskohteisiin ja sparrataan niin hallintoa kuin käytännön toimijoita yhä parempiin tuloksiin. Tässä työssä pyritään toimimaan ennakoivasti ottaen nopeasti huomioon ohjelmien toteuttamisen kokemuksia.

Vertaistuen merkitys toimeenpanon laadun parantamisessa on merkittävä. ELY-keskusten ja Leader-ryhmien työntekijöillä on tarve tavata ja oppia toinen toisiltaan. Vuonna 2018 Leader-ryhmät aloittavat vertaisauditointiprosessin. Se on osa Leader-ryhmien laatutyötä. Leader -laatutyö aloitetaan myös maa- ja metsätalousministeriössä ja maaseutuvirastossa. Verkostopalvelut tukee näitä prosesseja. Vertaistuen tarve on myös hanketoimijoiden parissa. Samanlaisten asioiden kanssa painiskelevien keskustelut ovat parhaimpia tapoja välittää hyviä käytäntöjä suoraan käytäntöön. Vertaistukea voi löytyä myös muista jäsenmaista. Maaseutuverkosto luo erilaisia foorumeita vertaistuen mahdollistumiseksi, myös kansainvälisillä kentillä.

Yksi näkökulma laadukkaaseen työhön on hyödyntää parhaita käytettävissä olevaa tietoa. Verkostopalvelut mahdollistaa ja tukee vuorovaikutusta EU:n alueella, jotta suomalaiset maaseudun kehittäjät voisivat tehokkaasti hyödyntää myös Suomen ulkopuolista osaamista. Tiedon vaihto yli rajojen voi tapahtua esimerkiksi hankkeiden, kansainvälisten tapaamisten tai seminaarien välityksellä. Verkostopalvelut edistää kumppaneiden löytymistä kansainvälisiin hankkeisiin, järjestää itse kv-tapahtumia ja mahdollistaa suomalaisten osallistumista muualla EU:n alueella järjestettäviin tapaamisiin. Euroopan maaseutuverkoston työryhmät ovat hyvä tiedonvaihdon foorumi ja mahdollisuuksien mukaan myös niihin liittyviä kokouksia pyritään järjestämään Suomessa. Näin mahdollistetaan useamman suomalaisen asiantuntijan osallistumisen kotimaassa järjestettävään focusryhmätapaamiseen.

Maaseutuohjelman alueellisesta näkyvyydestä ovat vastuussa alueiden toimijat. Maaseutuverkoston tehtävänä on auttaa ja innostaa heitä toimimaan aktiivisesti alueillaan. Viestintä- ja toimijaverkoston, tuetun materiaalin ja toiminnan painopisteajattelun avulla pyritään suoraan vaikuttamaan alueiden aktiivisuuteen.

2.3 Tieto maaseudun kehittämisen mahdollisuuksista välittyä mahdollisille tuensaajille

Maaseutuohjelmien viestinnässä panostetaan siihen, että tieto maaseudun kehittämisen mahdollisuuksista tavoittaa potentiaaliset tuensaajat mahdollisimman hyvin. Tämän saavuttamiseksi on tärkeää, että viestit kulkevat paitsi valtakunnallisella tasolla myös alueellisesti ja paikallisesti.

Verkostopalvelut osallistuu viestinnän suunnitteluun ja toteuttamiseen yhdessä maa- ja metsätalousministeriön ja Maaseutuviraston kanssa. Tavoitteen saavuttamiseksi on lisäksi tärkeää, että hyväksi viestinnän käytännöksi todettu alueellinen viestintäverkosto on järjestäytynyt uudelleen uuden ohjelmakauden puitteissa. Viestintäverkoston runko koostuu verkostopalveluiden viestintähenkilöistä, Mavin ja MMM:n tiedottajista, ELY-alueittain nimetyistä viestintävastaavista sekä Leader-ryhmien edustajista. Alueelliset viestintähankkeet ovat merkittävä ohjelmaviestinnän resurssi, ja niiden toiminta on viestintäverkoston tavoitteiden kannalta erittäin tärkeää. Tämän lisäksi viestintäverkoston toimintaan otetaan mukaan kattavasti edustajia maaseutuverkoston toimijoista, esim. Mane-verkostosta, Maa- ja kotitalousnaisista, Pro Agriasta sekä Suomen Kylätoiminta ry:stä.

Jotta maaseudun kehittämisen mahdollisuuden tulevat potentiaalisille tuensaajille tietoon, tulee viestien olla selkeitä ja helposti saatavissa. Ohjelmaviestintä auttaa tiedon muotoilemisessa viestinnällisesti mielenkiintoiseen muotoon sekä etsii ja tarjoaa kanavia tiedon välittämiselle.

2.4 Tieto ohjelman toteutuksesta ja tuloksista välittyy toimijoiden kesken sekä suurelle yleisölle

Onnistuneen ohjelmatyön edellytyksenä ja tärkeänä ohjelmatoimijoita motivoivana tekijänä on ohjelman toteutuksesta ja tuloksista kertominen. Tavoitteena on välittää kohderyhmittäin räätälöityä tietoa. Suurelle yleisölle maaseutuohjelmien merkitystä nostetaan viestinnässä esiin vaikutusten, tulosten ja hyvien esimerkkien kautta. Vaikuttavuutta tuodaan ilmi konkreettisilla tarinoilla.

Ohjelman seurannan ja arviointien perusteella on havaittavissa erityisen lisäpanostuksen tarvetta maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen (kohdeala 5D) ja hiilen sitomisen ja talteenoton edistämisen maa- ja metsätaloudessa (kohdeala 5E). Em. ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin voidaan vaikuttaa koulutuksen, viestinnän, neuvonnan ja yhteistyön keinoin sekä viljelyteknisillä keinoin sekä investoinneilla. Näihin liittyvää neuvontaa voidaan lisätä markkinoinnilla ja viestinnällä.

Maaperäasiat sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen ovat ajankohtaisia ja myös tulevan kauden osalta keskeisiä teemoja, jotka puhuttavat myös maaseutuohjelman toimenpiteiden seurannassa. Hiilen sidontaan ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäviä toimia pidetään tärkeinä, ja Neuvo2020 -neuvonnan viestinnässä ja markkinoinnissa pyritään jatkossa painottamaan maaperän kuntoon, hiilen sitomiseen ja muihin ilmastotoimiin liittyvän neuvonnan tärkeyttä. Investointien osalta potentiaalisille tuenhakijoille kerrotaan esimerkkejä siitä, millaisia ympäristöinvestointeja näillä kohdealoilla jo on rahoitettu. Tämä lisää tietoutta, millaisiin ympäristöinvestointeihin rahaa voi saada.

Yksi maaseutuverkoston keskeisistä tavoitteista on koota ja välittää tietoa hyvistä esimerkeistä ja käytännöistä. Ohjelman vaikutusten ja hyvien esimerkkien kartoituksessa ELY-keskukset, Leader-ryhmät ja hanketoimijat ovat avainasemassa. Esimerkkien keräämistä tehdään myös yhteistyössä mm. valtakunnallisten ja koordinaatiohankkeiden kanssa siten, että toimijat ovat tietoisia ohjelman tukemana eri puolilla maata tapahtuvasta toiminnasta välttyen näin päällekkäisen toiminnan tekemisestä. Viestintäverkoston avulla alueiden hyvät esimerkit saadaan osaksi valtakunnallista ohjelmaviestintää ja laajempaan näkyvyyteen. Myös parhaat käytännöt kilpailun toteutusta ja käytäntöjen keräämistä valmistellaan tulevan vuoden aikana.

2.5 Innovaatiot maaseudun elinkeinoissa, maataloudessa, elintarviketuotannossa, metsätaloudessa ja maaseudun palveluissa lisääntyvät ja elinkeinotoiminta uudistuu

Maaseutuverkostotoiminnan puitteissa vuonna 2018 innovaatioita edistävää toimintaa järjestetään ensisijaisesti Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen -työryhmän toimintasuunnitelman kautta, josta lisätietoja saa liitteestä 8. Euroopan innovaatioverkostotoiminta (EIP) kansallisella tasolla tukee innovaatiotoimintaa. Aktiivisia innovaatioryhmiä on vuonna 2018 toiminnassa kahdeksan. Lisäksi monissa hankkeissa on innovaatiotoimintaa tukevia toimenpiteitä.

2.5.1 Tiedottaminen EIP-AGRI:sta ja muusta innovaatioita edistävästä toiminnasta potentiaalisille sidosryhmille

Maaseutuverkoston tehtävät tukevat innovatiivisuuden ja uudistushakuisuuden lisääntymistä maaseutuelinkeinoissa. Maaseutuverkoston toiminnassa tiedon välittymisen tehostaminen on keskeistä. Valittavat

verkoston toimenpiteet kohdistetaan maaseutuohjelman toimenpiteisiin siten, että niillä kasvatetaan maaseudun innovaatio- ja uudistuspotentiaalia. Kun puhutaan innovaatioita edistävästä toiminnasta, pitää se sisällään myös elinkeinojen uudistumista tukevan toiminnan. Innovaatioiden ollessa läpileikkaava teema tullaan toimenpiteitä käyttämään laaja-alaisesti, mutta tarvittaessa kohdentamaan rajatuihin teemoihin ohjausryhmän temaattisten alatyöryhmien toimintasuunnitelmien tai teemavuosien perusteella.

2.5.2 Innovaatioryhmien ja muun innovatiivisen toiminnan syntymisen tukeminen

Verkoston toimenpiteillä edesautetaan maaseudun toimijoiden tavoitelähtöistä yhteistyötä kaikissa teemoissa. Tämä toteutetaan mm. rakentamalla puitteet innovaatioita synnyttävälle tapahtumille, lisäämällä edellytyksiä tutkimustiedon jalkauttamiselle, sekä edesauttamalla kontaktien syntymistä myös maaseutuverkoston ulkopuolisiin yhteistyötahoihin yli aluerajojen tai kansainvälisesti. Verkosto tukee kansallisten EIP-ryhmien muodostumista ja edistää niiden aktiivista toimintaa EIP-AGRI-verkostossa. Se myös toimii aktiivisesti tukeakseen tiedon välittymistä yli jäsenmaarojen.

2.5.3 Neuvojen ja muiden innovaatioita tukevien toimijoiden verkostoitumisen tukeminen

Neuvonnan avulla innovaatioita ja uudistumista voidaan edistää yksilöllisesti ja asiakaslähtöisesti. Neuvontaa annetaan niin Neuvo2020-järjestelmän, kuin muidenkin järjestäjien toimesta. Neuvonnan kysyntää tehostetaan kohdennetulla tiedonvälityksellä, jonka avulla voidaan tavoittaa myös passiivisiä toimijoita. Verkoston toimenpiteillä edistetään neuvojen täydennyskoulutusta siten, että neuvojen verkostoituminen myös muihin innovaatioita edistäviin toimijoihin vahvistuu. Täydentävien koulutusten räätälöintiä tehdään neuvojen ja muiden innovaatioita tukevien toimijoiden kanssa ja järjestettävillä koulutuksilla vastataan havaittuihin tarpeisiin. Verkosto järjestää tai mahdollistaa myös muita innovaatioita ja elinkeinojen uudistumista tukevia toimia maaseutuverkoston välittäjäorganisaatioille ja muille kiinnostuneille tarpeen mukaan.

Neuvojen osaamista kehitetään digitalisaation mahdollistamaan suuntaan: Neuvoista tulee valmentajia, jotka edistävät tuottajien tiedon hankintaa antamalla tähän työhön parhaat mahdolliset työkalut ja näiden käyttökoulutuksen. Neuvoja ei enää ole auktoriteetti, vaan hänen tehtävään on toimia yhä enemmän tuottajan tukena, myös henkisen ja työssäjaksamisen tukijana. Teknologia ja asiantuntijajärjestelmät kehittyvät sellaisiksi, että ne pystyvät hyödyntämään sekä erilaisten antureiden pelloilta ja tuotantotiloista tuottamia ajantasaisia tietoja että muita tarkoituksia varten tuotettuja tietoja.

2.5.4 Kiinnostavien esimerkkien kerääminen ja jakaminen innovaatioryhmistä ja muusta innovaatioita edistävästä toiminnasta

Verkosto kerää ja jakaa esimerkkejä innovatiivisista ja liiketoimintaa uudistavista kokeiluista ja piloteista. Myös tietoa epäonnistumisista jaetaan. Jaettujen kokemusten hyötykäytöllä nopeutetaan innovaatioiden käyttöönottoa ja liiketoiminnan uudistumisprosessia sekä vältetään jo tehtyjen virheiden toistaminen. Viestinnässä nostetaan esiin myös muuta innovaatioita ja elinkeinojen uudistumista koskevaa tietoa, mahdollisuuksia ja järjestettäviä tapahtumia. Tämä koskee mahdollisuuksien mukaan myös muiden rahoittajien innovaatioita tukevia aktiviteetteja. Yhteistyötä eri rahoittajien kanssa edistetään yleisesti laajojen hankekokonaisuuksien syntymiseksi.

2.6 Työryhmien toiminta

Vuosina 2017 ja 2018 toimii kaksi työryhmää: Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen ja Maaseudun hyvinvointi.

2.6.1 Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen

Maaseudulla toimii ympäri Suomea innovatiivisia ja kasvuhakuisia yrityksiä eri toimialoilla. Maaseudun yrittäjyys on paljon muutakin kuin maataloutta ja metsätaloutta, vaikka julkisessa keskustelussa se usein unohtuu. Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen -työryhmä nostaa esille monipuolisesti maaseudulla toimivia yrityksiä ja laventaa kuvaa maaseudun yritystoiminnasta.

Yrittäjyystyöryhmä nostaa keskusteluun erilaisten maaseutuyritysten tarpeet mm. rahoitukseen ja työvoimasaantiin liittyen. Tavoitteena on myös kytkeä maaseudun monipuolinen yrittäjyys yhteiskunnan muutokseen ja löytää yrittäjille ne mahdollisuudet, joita muutokset tarjoavat. Työryhmän toimesta toteutetaan mm. ad hoc -työryhmiä ja innovaatioleiri-tyyppistä toimintaa. Yrittäjyystyöryhmän toiminta linkitetään myös älykkäät kylät -aloitteeseen. Tulevaisuuden maaseutuyrittäminen -työryhmän toimintasuunnitelma löytyy liitteenä 8.

2.6.2 Maaseudun hyvinvointi

Vaikka hyvinvointi on lisääntynyt ja eliniän odote on parantunut niin maaseudun ja yhteiskunnan muutoksessa on edelleen tehtävä työtä hyvinvoinnin edistämiseksi. Elintavat mm. liikunta, ravitsemus ja lepo vaikuttavat terveyteemme. Tarvitaan myös elämänhallinnan taitojen kehittämistä ja ihmisten kykyä tunnistaa omaa terveydentilaansa eli terveyslukutaidon kehittämistä. Tämä on yksi Maaseudun hyvinvointi -työryhmän toiminnan painopisteistä.

Työryhmä panostaa myös verkostojen ja yhteisöllisyyden luomiseen ja lisäämiseen: Monissa terveystutkimuksissa on havaittu, että yhteisöllisyydellä on suojaava vaikutus terveyden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Yhteisöllisyys selittää eniten eliniän odote-eroja Länsi- ja Itä-Suomen välillä. Keskeistä hyvinvoinnissa ja sen kokemisessa on henkisellä terveydellä ja sosiaalisilla suhteilla. Verkostoitumisen edistäminen ja sitä kautta sosiaalisten suhteiden kehittyminen on merkittävä keino ylläpitää ja lisätä hyvinvointia maaseudulla niin yrittäjien kuin myös heidän lähipiirinsä keskuudessa. Maaseudun hyvinvointi -työryhmän toimintasuunnitelma on liitteessä 9.

2.7 Maaseutuverkostotoiminnan arviointi

Maaseutuverkostolla on toimintasuunnitelman mukaisesti viisi tavoitetta, joiden kautta toteutetaan myös maaseutuverkoston toiminnan arviointia. Maaseutuverkoston tavoitteet ja niihin liittyvä toiminnan suunnittelu on kuvattu aiemmin luvussa 2 Maaseutuverkoston toiminta. Arvioinnin pohja-aineistona ovat seurantatiedot, joita verkostopalvelut kerää toimintansa yhteydessä. Arviointiin hyödynnetään myös maaseutuverkostotoiminnasta komissiolle raportoitavia sekä kansallisesti kerättäviä indikaattoreita. Maaseutuverkoston arviointiin ja maaseutuverkostopalveluiden itsearviointiin liittyvä suunnitelma sekä tarkempi tieto kerättävistä indikaattoreista ja muista arviointiin vaikuttavista tiedoista on luettavissa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 vaikuttavuuden arviointisuunnitelmassa.

Maaseutuverkostotoiminnalle on määrätty tehtäväksi välittää maaseutuohjelman arvioinnin tuloksia, joita on saatavilla ensimmäisen kerran vuonna 2017 tehdystä arvioinnista. Tämän lisäksi voidaan toteuttaa

myös muita maaseutuohjelman arvioinnin yhteydessä esiin nousseita tarpeita ja toimenpiteitä ohjelmatyön edistämiseksi. Esimerkkejä muista toimenpiteistä löytyy myös muiden maiden kansallisten verkostojen hyvistä käytännöistä ja Evaluation Help Desk:in kokoamista työryhmäraporteista, mm. Kreikan työpajakokouksen 31.11-1.12.2017 tulokset ”National Rural Networks’ support to the Evaluation of RDP”.

3 VIESTINTÄ JA KOULUTUS LUOVAT TOIMINNAN KIVIJALAN

3.1 Viestintä

Maaseutuverkoston viestinnässä jatketaan vuonna 2018 kattoteeman "Jotta voisimme hyvin" alla. Tarkoituksena on edelleen korostaa sitä, että laajasti ajatellen kaikkien maaseutuohjelman toimenpiteiden tavoitteina on lisätä hyvinvointia - ihmisten, eläinten, ympäristön. Hyvinvointia, jonka vaikutukset ulottuvat koko Suomeen.

Vuonna 2018 viestinnällisesti keskitytään kolmeen tavoitteeseen. Ensinnäkin, pyritään entistä vankemmin levittämään tietoa maaseutuohjelman kautta tulevan EU-rahoituksen merkityksestä ja vaikutuksista koko maalle. Toiseksi, pyritään löytämään keinoja helpottaa viestintäverkoston mahdollisuuksia rahoituksen vaikutuksista viestimiseen esimerkiksi tarjoamalla verkostolle käyttöön erilaisia työkaluja ja koulutusta. Kolmantena isona tavoitteena on entisestään tiivistää yhteistyötä yhteisistä aiheista viestivien tahojen kanssa, huomioiden myös esim. koordinaatio- ja valakunnalliset hankkeet. Viestintävoimat yhdistämällä saavutetaan suurempi vaikuttavuus viesteille.

Yksi suurista viestinnällisistä teemoista vuonna 2018 on *Smart Villages - Älykkäät kylät*. Suomen älykkäin kylä -kilpailu starttaa heti alkuvuodesta, ja se toteutetaan yhdessä monien eri tahojen kanssa. Älykkäät kylät -teeman alla halutaan viestiä kylien kehittämisestä kokonaisuuksina ja tulevaisuuteen katsoen. Teema pitää sisällään monenlaisia alateemoja kuten digitaalisuus, palveluiden kehittäminen, uudenlainen maaseudun yrittäjyys ja niin edelleen- kattaus on laaja. Smart Villages on myös yksi Euroopan maaseutuverkoston teemoista ja toiminnan painopisteistä tulevina vuosina.

Vaikuttavuus on vuoden 2018 viestinnän ytimessä. Ohjelman vaikutuksista saadaan tietoa yhdistämällä seurantatietoja, arviointien havaintoja ja muuta tutkimustietoja. Vaikuttava viestintä aikaansaadusta vaatii siis asiantuntijoiden ja viestinnän tiivistä yhteistyötä.

Tarkemmin viestinnän suunnitelmiin voi tutustua liitteenä 5. olevan viestintäsuunnitelman avulla

3.2 Koulutus

Maaseutuverkoston koulutusten kautta saavutetaan monia tavoitteita. Niiden avulla tuodaan esiin kehittämisohjelman mahdollisuuksia, verkotetaan toimijoita sekä välitetään taustoittavaa tietoa toimeenpanoon liittyvän koulutuksen täydentämiseksi. Vuoden 2018 koulutusaihekokonaisuudet muodostuvat paljolti maaseutuverkoston toimijoiden toiveiden pohjalta. Näitä toiveita ja ehdotuksia on kerätty verkostotapahtumien yhteydessä, sidosryhmäneuvotteluissa sekä uutena verkostotyökaluna käytössä olleen Viimalustan kautta. Viimalustalle oli mahdollista kommentoida maaseutuverkostotoimintaa laajemminkin eri teemojen ja toiminnan painopisteiden kautta.

Myös maaseutuverkoston ohjausryhmien temaattisten alatyöryhmien toimintasuunnitelmat ovat oleellinen osa maaseutuverkoston toimintasuunnitelman koulutusosiota. Lisäksi CAP-uudistuksen valmistelussa on sovittu, koska ns. horisontaalasetuksessa todetaan jäsenmaalla olevan vastuu neuvojen osaamisen ylläpidosta ja riittävästä koulutuksesta, hoidetaan koulutuksen tarjontaa myös maaseutuverkoston kautta. Maaseutuverkoston koulutuksia suunnataan niille tahoille, jotka välittävät maaseutuohjelman puitteissa tietoa edelleen omille sidosryhmätahoilleen. Koulutuksen ensisijaisena kohderyhmänä eivät siis ole tuensaajat, vaan maaseutuohjelman parissa toimivat hallintoviranomaiset, Leader-ryhmät, neuvojat, hanketoimijat ja muut tietoa edelleen välittävät sidosryhmätahot ja verkostot.

Koulutukset jaetaan kahteen kokonaisuuteen: verkostopalveluiden koordinoimiin sekä verkostopalveluiden mahdollistamiin koulutuksiin. Koordinoitavissa koulutuksissa järjestelyvastuussa on pääsääntöisesti verkostopalvelut. Verkostopalveluiden mahdollistamissa koulutuksissa järjestelyvastuussa on yhteistyötaho. Verkostopalveluiden mahdollistamaa koulutusta toteutetaan pääsääntöisesti koulutuksen palvelupakettien kautta (ks. Liite 6. Palvelupaketit), mutta myös muu yhteistyö koulutusjärjestelyjen suhteen on mahdollista.

Vuoden 2018 aikana suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmakauteen liittyviä uusia koulutuskokonaisuuksia, myös neuvojien täydentävää koulutusta. Neuvojille tullaan tarjoamaan tilaneuvontaa taustoittavaa koulutusta useilta Neuvo2020 -järjestelmän osa-alueilta. Koulutustarjonnan osa-alueita ovat muun muassa ympäristö- ja luomuneuvonta, kasvinsuojelun ja kasvintuotantotilojen elintarvike- ja rehuhygienian sekä tuotantoeläinten terveys ja -hyvinvointi. Uutena osa-alueena Neuvo2020 -järjestelmään on mukana maatalojen nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen, minkä puitteissa on myös koulutusta tarjolla.

Koulutusten yhtenä tavoitteiden onnistumisen mittarina käytetään tapahtumakyselyistä muodostuvia numeerisia kriteerejä. Maaseutuverkoston koulutusten yhtenä kriteerinä on pidetty keskiarvoa, joka on laskeutu palautekyselyvastausten seuraavista osa-alueista: tapaamisen ajankohta, paikka, puhujat, ennakkoinformaatio sekä järjestelyt. Näitä arvioidaan asteikolla 1–5. Osa-alueiden yhteinen keskiarvo antaa varsin hyvän kuvan koulutustapahtuman tasosta. Palautekysely lähetetään sähköpostilla osallistujalistan mukaisesti kaikille osallistujille. Lisäksi verkostotapahtumien ilmoittautumisen yhteydessä kerätään tietoa tapahtuman kohdistumisesta eri sidosryhmätahoille.

Tapahtumatietokantaan koulutustapahtumakokonaisuuksittain kerättävistä tiedoista on saatavissa monipuolista tietoa arvioinnin ja analysoinnin pohjaksi. Tapahtumatietokanta kehitetään edelleen vuoden 2018 aikana ja sitä tarjotaan kiinnostuksen mukaan myös kansainväliseen jakeluun. Tapahtumatietokanta on käytössä verkostopalveluissa englanninkielisenä versiona, joten sitä on helppo jakaa myös muiden kansallisten verkostojen toimijoiden käyttöön.

Koulutus- ja verkostotapahtumien sisältöön voi perehtyä tarkemmin vuoden 2018 koulutus-suunnitelmassa liitteessä 5. sekä alustaviin vuoden 2019 koulutus- ja verkostotapahtumakokonaisuuksiin liitteessä 7.

3.3 Hyvät käytännöt ja verkostot

Maaseutuverkoston tehtävänä on edistää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa verkoston osapuolten välillä. Lisäksi maaseutuverkosto edesauttaa hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen leviämistä.

Maaseutuverkoston keskeinen tehtävä on koota ja välittää tietoa hyvistä esimerkeistä ja käytännöistä verkoston toimijoiden kesken. Maaseutuverkosto tukee erilaisten yhteen sovitettujen ja yhtä aluetta laajempien hankekokonaisuuksien syntymistä ja uusien ideoiden leviämistä sekä ohjelman tuloksellisuuden lisääntymistä. Hyviä esimerkkejä kerätään kansalliseen ja kansainväliseen tarpeeseen kaikilta ohjelman prioriteettialueilta korostaen uusia ja tehokkaimpia toimintamalleja ohjelman toimenpiteisiin ja niiden toteuttamiseen liittyen.

Toimintasuunnitelmassa olevia maaseutuverkoston tapahtumia toteutetaan yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa. Alueiden oma aktiivisuus ja aloitteellisuus on keskeinen maaseutuverkostotoiminnan onnistumisen lähtökohta. Alueiden viestinnän tekijät osallistuvat aktiivisesti ohjelmaviestintään ja viestintäverkoston toimintaan. Tavoitteena on luoda kehittämisohjelman toteutuksen tukemiseksi toimivat ja tehokkaat alueelliset maaseutuverkostot.

Yhteistyössä maaseutuverkoston toimijoiden kanssa maaseutuverkostopalvelut voi mahdollistaa myös muut tarpeelliseksi katsottavat alueelliset ja valtakunnalliset maaseudun kehittämisohjelmien toteutusta

edistävät tapahtumat. Maaseutuverkostopalvelut voi yhteistyössä alueiden kanssa organisoida myös mahdollisia muiden maiden maaseudun kehittämisen ryhmien ja edustajien vierailuja Suomessa.

Maaseutuverkoston vahvistaminen ja tehostaminen on vahvasti läsnä kaikessa toiminnassa, mutta erityinen paino tulee olemaan alueverkostojen tukemisessa. Kokonaisuutena maaseutuverkosto on niin suuri ja hajanainen, että toimivimmaksi ratkaisuksi on katsottu ELY-keskusaluejaon mukaisesti toimivat alaverkostot, jossa toimijoilla on yhtenäiset alueelliset tavoitteet ja toimijat myös lähtökohtaisesti tuntevat toisensa parhaiten. Alueverkostojen toimintaa tuetaan jo edellä mainituin viestinnän ja koulutuksen keinoin, sekä hakemalla uusia menetelmiä verkostotyöskentelyyn. Myös tuleva maakuntauudistus huomioidaan alueverkostotoiminnan kehitystyössä.

Tehokkaiden verkostojen kautta pyritään saamaan paras mahdollinen tieto ja kokemukset oman alueen kehittämiseen, olipa tieto sitten naapurimaakunnassa tai toisessa EU-maassa. Toimijoita kannustetaan ja autetaan tässä työssä. Euroopan maaseutu- ja innovaatioverkostoa pyritään hyödyntämään tehokkaasti oppimisen lähteenä. Samoin sitä kautta herätetään kiinnostusta suomalaiseen maaseudun kehittämiseen lisäten muiden maiden ymmärrystä Suomen maaseudun kehittämisen haasteista ja mahdollisuuksista sekä kannustetaan EU-maiden toimijoita yhteistyöhön suomalaisten kollegojen kanssa.

Kuluvalla ohjelmakaudella maaseutuverkoston toiminnassa alueellisten verkostojen vahvistaminen on yksi keskeinen painopiste. Hyviä alueverkostojen toimintamalleja tuodaan esille ja alueellisille verkostoille tarjotaan palvelupaketteja verkostotoiminnan mahdollistamiseksi. Vuoden 2018 ja 2019 aikana järjestetään alueellisia maaseutuverkostopäiviä tarpeen mukaan. Tavoitteena on luoda kehittämisohjelman toteutuksen tukemiseksi toimivat ja tehokkaat alueelliset maaseutuverkostot.

Muun muassa maakuntauudistuksesta johtuvat toimintaympäristön muutokset vaikuttavat myös alueelliseen ja paikalliseen kehittämiseen. Verkostopalvelut innostaa ja tukee toimijoita miettimään ennakoivasti, miten kehittämisvälineitä ja toimintatapoja tulisi muuttaa. Tässä työssä pyritään analysoimaan globaalien megatrendien merkitystä kehittämistyön kannalta. Maaseutu2030-prosessi pureutuu ELY-keskusten aluekehittämisen kenttään ja yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (CLLD) mahdollisuuksia tulevaisuudessa mietitään kaikkien rakennerahastojen kanssa.

Laaja-alainen rahastojen välinen yhteistyö on tärkeää. Yhtenä esimerkkinä läpi ohjelmien läpikäyvästä teemasta on maahanmuuttajien kotoutuminen. Maaseutuverkosto tukee rahastojen välistä yhteistyötä maahanmuuttajatematiikan alla. Tuemme toimijoiden vertaisoppimista eri rahastojen välillä ja maaseutuohjelman sisällä.

4 MAASEUTUVERKOSTON RAHOITUSSUUNNITELMA

Maaseutuverkoston rahoitussuunnitelma perustuu seurantakomitean hyväksymään maaseutuohjelman teknisestä avusta kansalliselle maaseutuverkostolle osoitettuun käyttösuunnitelmaan. Vuosittain budjetoidut varat ovat käytössä niin kauan kuin varoja on jäljellä ja vasta sen jälkeen siirrytään käyttämään seuraavan vuoden rahoituskiintiötä. Teknisen avun käyttösuunnitelmassa ensimmäisen rahoituserän varat vuosille 2015-2017 ovat käytettävissä vuoteen 2020 saakka. Vastaavasti toisen ja kolmannen rahoituserän varat vuosien 2018-2019 sekä 2020 osalta ovat käytössä vuosiin 2021 sekä 2022 saakka.

Vuoden 2018 budjetti on 1 328 000 euroa ohjelmakauden 2014–2020 teknisen avun määrärahasta. Vuoden 2019 budjetti on suuntaa antava ja se tarkentuu ko. vuoden toiminnan tarkemman suunnittelun yhteydessä. Budjetti on 1 328 000 euroa. Määrärahakokonaisuuksia koskevista erittelyistä on kerrottu tarkemmin taulukon jälkeisessä osiossa.

Rahoitussuunnitelma 2017-2019:

	2017	Toteuma 2017 (sis. alv.)	2018	2019
Palkkauskulut	563 500	511 961,26	620 000	620 000
Muut kulut	15 500	3 081,58	8 000	8 000
Rakenteet yht.	579 000	515 479,91	628 000	628 000
Viestintä	434 400	300 123,76	230 000	250 000
Koulutus	400 000	203 187,83	290 000	200 000
Hyvät käytännöt ja verkostot	312 500	234 180,49	278 092	250 000
Toimintasuunnitelman kulut	1 146 900	737 492,08	700 000	700 000
yhteensä				
Yhteensä	1 725 900	1 252 971,99	1 426 092	1 328 000

Maaseutuverkoston kulut jaetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013, artiklan 54.3 mukaisesti maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin rakenteisiin ja toimintasuunnitelman laatimiseen ja täytäntöönpanoon. Maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittaviin **rakenteisiin** sisältyvät kaikki verkostopalveluiden henkilöstöön liittyvät kulut (palkkaus- ja sivukulut sekä matkakulut, ja henkilöstön koulutukseen liittyvät kulut) sekä Maaseutuvirastossa sijaitsevan verkostopalvelut-yksikön muut kulut, kuten tilavuokrat, atk- ja toimistotarvikkeet sekä kaikki muut yksikön toimintaan liittyvät kulu-erät. Palkkauskulut sisältävät seitsemän kokoaikaisen henkilön palkkauskulut. Lisäksi ne sisältävät mahdollisten määräaikaisten harjoittelijoiden palkkauskulut.

Toimintasuunnitelman kustannuksiin sisältyvät laajan maaseutuverkoston palvelut, esim. viestintään, koulutustilaisuuksiin, hyviin käytäntöihin ja verkostoihin liittyvät kulut.

Viestinnän kustannukset koostuvat Maaseutu.fi-, Landsbygd.fi- ja Rural.fi-sivustojen kehitystyöstä, julkaisujen (esitteet ja oppaat) sekä liitelehtien tuottamisesta, kuvituskuluista, maaseutuohjelmien pr-materiaalin tuottamisesta, kansainvälistymistä edistävän materiaalin tuottamisesta, messukuluista, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmien tiedotuskyltten tuottamisen kuluista sekä muista mahdollisista viestintä-

kuluista. Viestinnän toimenpiteet budjetoidaan ja budjetin toteutumista seurataan seuraavien tapahtumakokonaisuuksien kautta:

- Lanseerauskampanja
- Teemavuoden markkinointi
- Esitteet ja julkaisut
- Lehti-ilmoitukset
- Liitelehdet
- Maaseutu.fi
- Markkinointimateriaalit
- Messut
- Muut painotuotteet
- Muut sähköiset kanavat
- Oppaat
- Televisio ja radio
- Tiedotuskyltit
- Valokuvat
- Videot
- Yleinen viestintä
- Laajakaistainfo.fi

Vastaavia tapahtumakokonaisuuksia on käytetty edellisen ohjelmakauden maaseutuverkostotoiminnan loppuraportoinnin yhteydessä, joten tapahtumakokonaisuuksia voidaan verrata myös edellisen ohjelmakauden raportointiin.

Koulutustapahtumat sisältävät maaseutuverkostoyksikön järjestämien, yhteistyössä sidosryhmien kanssa järjestettyjen koulutustapahtumien ja ostopalveluna toteutettavien koulutusten kustannukset sekä monipuolisen koulutusmateriaalin tuottamisen.

Koulutuksia budjetoidaan ja budjetin toteutumista seurataan muun muassa seuraavien tapahtumakokonaisuuksien kautta. Tapahtumakokonaisuuksia lisätään tarpeen mukaan:

- Viranomaisten hallinnonalojen ja muiden verkoston toimijoiden koulutukset
- Koordinointi- ja valtakunnalliset hankkeet
- Palvelupaketit
- Neuvo2020
- Elinkeinojen kehittäminen
- Yhteisöllinen kehittäminen
- Rakennetukien koulutus
- EIP –koulutukset
- Neuvottelupäivät
- Hanketoimijoiden koulutukset
- Kv-koulutukset
- Leader-koulutukset
- Viestinnän koulutukset
- Muut koulutustapahtumat

Hyvät käytännöt ja verkostot -kulut koostuvat verkostotapahtumista, analyysien teettämisestä sekä tulosten ja esimerkkien esilletuomisesta aiheutuvista kuluista. Lisäksi kustannukset voivat koostua muiden maiden vierailijaryhmien vastaanottamisesta, mahdollisista asiantuntijakuluista, kv-seminaareista ja mahdollisista eri sidosryhmien kanssa tehtävistä opintomatkoista (osa kustannuksista: muun muassa yöpymiset, kohdemaassa matkaohjelman kulut) Euroopan maihin sekä muista kansainvälistymisen edistämiseen liittyvistä kuluista.

Hyvät käytännöt ja verkostoituminen tapahtumia budjetoidaan ja budjetin toteutumista seurataan muun muassa seuraavien tapahtumakokonaisuuksien kautta.

Tapahtumakokonaisuuksia lisätään tarpeen mukaan.

- Innovaatioleirit
- Innovaatiokumppanuus (EIP)
- Hanketreffit
- Verkosto- ja hanketapaamiset
- Neuvottelu- ja ajankohtaispäivät
- Gaalat
- Palvelupaketit
- KV-työn tapahtumat
- Pohjoismaa-Baltia maaseutuverkostot
- Ohjausryhmätoiminta
- Työryhmätoiminta ympäristö
- Työryhmätoiminta yrittäjyys
- Työryhmätoiminta nuoret
- Työryhmätoiminta innovaatio
- Muut hyvät käytännöt ja verkostotapahtumat
- Valtakunnallisten hankkeiden arviointiryhmä

Rahoitussuunnitelman puitteissa voidaan tehdä vuosittain muutoksia eri kululajien välillä.

[Liitteet linkitettyinä dokumentteina](#)

[Liite 1. Ohjelman numeeriset tavoitteet](#)

[Liite 2. Maaseutuverkoston ohjausryhmä ja työryhmät](#)

[Liite 3. Verkostopalvelut](#)

[Liite 4. Koulutukset ja verkostotapahtumat 2018](#)

[Liite 5. Ohjelman viestintäsuunnitelma 2018](#)

[Liite 6. Palvelupaketit - Koulutus, Kv-toiminta ja Innovaatioleiri](#)

[Liite 7. Koulutussuunnitelma 2019](#)

[Liite 8. Tulevaisuuden maaseutuyrittäjyys -työryhmän toimintasuunnitelma](#)

[Liite 9. Maaseudun hyvinvointi -työryhmän toimintasuunnitelma](#)

[Liite 10. Kalatalousverkoston toimintasuunnitelma](#)